De Jecinoris Inflammatione,

TENTAMEN INAUGURALE,

QUOD,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S.S.T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

ROBERTUS WILLAN,

Societ. Phyſ. Praeſes Annus, et S. H.

Soc. Reg. Med. Edin. Sod.

Ad diem 24. Junii, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXX.

DE

JECINORIS INFLAMMATIONE,

TENTAMEN INAUGURALE.

CAP. I.

IN omni quidem interna communiter inflammatione, dolor vehemens eſt, cum arteriarum pulſu concitato, duro, et plerumque valido: Sanguis e vena exceptus cruſta alba obducitur, urina exit ruberrima. Ubi autem jecur laborat, quaedam praeterea ſibi propria habet. Dolet hypochondrium dextrum, tactus ſaepe leviſſimi impatiens. Dolor alias pleuriticum mentitur, ut peritiſſimos quoque fallat, ſiquando ad latus dextrum vel ad jugulum partis ejuſdem

dem pervenerit, inter ſpirandum acerbior factus, quod jecur a tranſverſo ſepto prematur. Facilius tunc in latus affectum decumbitur.

Variae dein partes variis afficiuntur incommodis, prout hepati viciniores, vel in conſenſum a nervis adductae. Claviculam et ſummum humerum lateris ejuſdem dolor perſtringit acutus, et pro certiſſimo morbi ſigno habetur.—Cauſa hujus in obſcuro ponitur: An ad conſenſum illum referenda ſit nervoſum, ſive ad hepar, quod forſan gravitate ſua mediaſtinum claviculae infixum detrahit, parum conſtare videtur. Ad hoc tamen vix pertinere poſſe arbitror, cum in jecinoris ſchirro talem adeſſe dolorem nuſquam inveniam; quo caſu tamen jecur et mole et pondere augetur.

Si partem ſuperiorem inflammatio occupat, hypochondrium et coſtae nothae in tumorem elevantur, nec decubitum in dextrum latus patiuntur omnino. Pulmo tunc in diſcrimen venit, et ſingultu, ſpiritu difficili, tuſſi frequentiore, agitatur. Quum vero

vero parti viſceris cavae ſubeſt, haud tam praeceps periculum imminere videtur: Dolor et febris minus exercent; at faſtidium cibi et ſitis, et vomitus maxime urgent. Ubi male eſt, bilis evomitur, et, perventa forte ad ventriculum inflammatione, interdum ſingultus prope ſtrangulat, ſymptoma graviſſimum.

Corpus jam ſaepe luteo colore imbuitur; teſte Hippocrate malum, praecipue ante diem febris ſeptimum; majorem quippe morbi vehementiam oſtendat, cum ad fel et ductus uſque biliarios inflammatio ſubrepſerit; bilis ergo in duodenum liber exitus turbatur.

Delirium vel phrenitis plerumque mortem antecedit.—Et haec quidem acuti morbi ſigna ſunt.

Cum autem ſectores cadaverum vomicas intra hepar purulentas, caeteraque inflammationis ſigna, detexerint, quae nulla unquam acuta febris praegreſſa eſt, inflammatio hepatis exinde bifariam diviſa fuit; nempe, in acutam illam, quae in externa

membrana

membrana potiſſimum oritur, et cum proximo peritonaeo communicatur; et in alteram magis obſcuram vel chronicam, ut vocant, quae jecoris ipſius eſt.—Hanc clare depinxit Galenus, et poſt illum alii, quaſi in venae portarum ramulis ſitam, et ex viſceris imbecillitate vel intemperie oriundam.

Ob nexum membranam inter et parenchyma arctiſſimum, atque vaſcula communia, fieri vix poteſt quin hae duae ſpecies ſaepe commiſceantur, vel altera alteram excipiat. Exempla praebet Lieutaud. Obſ. 597. 704. Haec membranae inflammationem, qua partibus vicinis accreſceret, et ſimul abſceſſum intus factum monſtrat, illa autem alteram alteri ſupervenire poſſe teſtatur. Singulis ergo propria ſejungere haud in promptu eſt; et multi adeo auctores utramque ſimplicem parum accurate, alii vix omnino, intellexiſſe videntur.

Chronicam autem inflammationem ſolam oriri ex Lietaud: Obſ.. 705, 6, 10, 15, 19, 22, 23, 37, 41.; ex Morgagni Eſſ. 36. §. 4. 17, et 25.; ex Bonet. lib. 3., §. 17. obſ.

obſ. 2. et ſeq. ſatis patet; et, cum periculoſiſſimus morbus ſit, attamen ſubdolus, qui nec arteriarum pulſum valde incitet, nec inſignem dolorem creet, operam haud fore inutilem duxi, ſi ex his auctoribus ſigna ejus praecipua traderem.

Dolor ergo et febris impetus haud in tantum intenduntur, vel etiam ipſum aegrum, et medicum parum attentum, fugiunt: At lentior morbus eſt, dolor obſcurus cum gravitate quadam, et caloris interni ſenſu. Cibi faſtidium et ſitis eſt. Accedit corporis languor, et in vultu color quidam luteus vel ſubfuſcus, quem in omnibus hepaticis ſe reperiſſe ait Galenus, quo abſente, gloriatur ſaepe ſe detexiſſe pleurae vel muſculorum tantum inflammationem ſive abſceſſum, cujus alii ſedem in jecore poſuiſſent.

Alvus interea parum conſtat; modo aſtricta, modo liquida eſt et cruorem vel carnoſum aliquid repraeſentat. Ubi inveteravit malum, ſuppuratione ſenſim facta, venter

venter et crura pedeſque intumeſcunt, aeger in tabem incidit, et lente conſumitur.

Ad cauſas et diverſos morbi exitus nunc tranſeundum.

C A P. II.

Inter cauſas inflammationis evidentes memorantur quaecunque partes quas attingunt, vehementer percellunt, ſtimulant; utpote acria cujuſcunque generis, ſint chemica ſint mechanica, ignis, frigus, quicquid vulnerat, contundit, lacerat.

Id agunt fere omnes, ut arteriarum vim et actionem in parte aliqua adaugeant, et fluida illic majore impetu et copia dirigant, extremas arterias ad contrahendum circumcirca ſollicitent; unde ſanguis accumulatur, et vaſa illa diſtendit, ad vibrandum uſque fortius urget. Totum corpus tandem commovetur, rigor univerſus intenditur; dein cordis et arteriarum motu aucto, impetus in partem fit quam maximus; qua

vi

vi ſi vaſa conſtricta paulo poſt remittuntur, et, amota cauſa, aequa redit circulatio, morbus ſolvitur.

Hucuſque ergo habemus quaſi commune quoddam ſeminium: Interdum tamen certas partes ad hunc morbum quodammodo praediſponi, rationi videtur conſentaneum. Si quae adeo inflammationem unquam ſubierunt, recidivam facilius patiuntur. Hujuſmodi eſt forſitan ophthalmia iſta et angina, quibus auxilium certiſſimum praeſtant ea medicamenta quae confirmant et reſtringunt. An ejuſdem generis quoque rheumatiſmus chronicus acutioris morbi ſequela? Inflammationem ſubeſſe obſcuram teſtari videtur felix uſus veſicantium, hirudinum, et praecipue cucurbitulae, quibus materia ex propinquo ducitur, vaſcula turgida deplentur, et poteſtatem contrahendi recuperant.

Tale ergo vitium ab origine etiam partibus quibuſdam inſitum eſſe poteſt, quae, ut vulgo loquimur, quaſi infra tonum caeteri corporis poſitae, a cauſis levioribus af-

ſiciuntur, vel ab aliis, quarum vis in totum aeque exercetur, primo morbum concipiunt.

Eſt ut credamus jecur hoc vitio ſaepius laborare previo, quo ad inflammationem facile concipiendam aptum natum eſt, cum extra cauſarum ſolitarum fere jactum collocetur. Contuſiones equidem et vulnera ad hepar penetrare, calculi etiam, (qui in ipſo jecore aliquando concreſcunt), vermes, et acria intus nata, in quocunque corpore occaſionem morbo exhibere poſſunt. Inflammatio autem a cauſa parum manifeſta vel a levi frigore oriunda, ad morbidam viſceris conditionem non injuſte refertur; quam eandem etiam ad icterum vel ad calculos biliarios inclinare veroſimile eſt; quorum origo ex ſecernentis glandulae vitio, et ſecretione exinde imperfecta, ducitur.

Teſtantur ſaltem multae medicorum obſervationes ictero laborantes, in haepatitin a levioribus cauſis pronos eſſe; hepaticos autem in icterum, praeſertim ſi accedant quies, concoctionis et aliarum functionum infirma

firma conditio, vel quodcunque bilis ſtagnationi favet. Verum enim vero ipſa inflammatio ad icterum creandum forſan multum conferre poteſt; quod de nephritide calculoſa vehementius contendit Hoffmannus, 'quam non facile gigni,' ait, 'niſi praeceſſerit nephritis ſimplex inflammatoria vel purulenta in vaſculoſa et canaliculoſa renum ſubſtantia, poſtquam urina extravaſata et ſtagnans, vel pure commiſta, ſenſim dimittit terreas moleculas, a quorum coalitu tandem ſuccreſcunt calculi.'

Cauſae igitur duplices ſtatuendae ſunt; quarum aliae internum vitium creant augentve; aliae intra corpus natae, vel extrinſecus admotae, inflammationi ipſi praecipue occaſionem praebent.

1*mo*, Obeſi, ut inter omnes conſtat, huic inflammationi maxime obnoxii ſunt; non exinde tamen quod 'vicina omnia viſcera premat omentum ingens, vel quod oleum pingue in venas epiploicas receptum hepar inundet et obruet.' In ani-

animalibus autem, quae multo cibo, multo ſomno uti coguntur, nec exercitantur, jecur majus fit et mollius, et praeter rationem caeteri corporis immaniter aliquando augetur. In humanis itidem corporibus, quaecunque a nimia ingluvie et otio obeſa fiunt, his jecur laxum turgeſcit, et in morbum citius conjicitur, pro argumento talem vitae rationem huic viſceri imprimis nocere.

Potio meraca et intemperans pariter inimica eſt, et jecur, auctore Heberden, magis quam inteſtina vel ventriculum ipſum turbat. Hoc, ait, venenum ſpecificum ſibi homines quaeſiverunt, remedium ſpecificum adhuc ignorant.

Æſtates fervidae aridaeque jecur miris modis afficiunt; bilis acerrimae, quae ſupra infraque erumpit, inteſtina torquet, profuſionem cient; inflammationi adeo aptum reddunt, ut in hac tempeſtate epidemicum tale malum ſaepe obſervaverit Bianchi. 'Hinc toties,' dixit et V. Swieten, 'poſt aeſtates fervidiſſimas, autumnali tempore oriuntur

untur febres bilioſae, haepatitidem comitem habentes.'

2*do*, Quae potiſſimum cauſa inflammationem excitare valet, praeter vim externam et acria, frigus eſt, humano corpori ſaepe inimiciſſimum. Poſt ſudorem ergo natationes frigidae, vel praeſertim aqua gelida, aeſtuante corpore, imprudenter aſſumpta, in jecur ventriculo incumbens agit ex propinquo, vaſa ejus circa ſanguinem calore rarefactum ſubito conſtringit: Humorum circuitus interturbatur, dolor vehemens ac tenſio eſt. 'Vidi aliquoties,' ait V. Swieten, 'ab hac cauſa et haepatitidem et pertinacem admodum icterum natos fuiſſe.'

Multum ſimul confert ad faciendum vel augendum morbum, illa corporis conditio quam diatheſin phlogiſticam vocant, vel nimia vis contrahendi, qua partis affectio in totum citius propagatur.

Quinetiam, in plenis corporibus, inflammatio major eſſe debet, cum a ſanguinis tranſitu per aliquam partem impedito, caeterae laborent, et renitantur, unde in imbecilliorem

cilliorem fortior impetus. Raro enim quiſquam non aliquam partem corporis imbecillam habet. His autem concurrentibus, promptiſſime morbum oriri et vehementiſſimum neceſſe eſt.

Nata igitur inflammatio ab his cauſis evidentibus, obſcurioribus ſolvitur, vel illibata partis ſanitate et integra ſtructura, cum natura ipſa viribus ſuis conditionem morbidam amovere valuit. Solvitur autem quae jecur male habet, evacuatione facta, varia, ut quibuſdam placet, pro diverſa morbi ſede; diarrhoea nempe bilioſa ſanguine commixta, at ſine dolore vel teneſmo, ne dicam ſudores, et urinam in qua multum deſidit; alias fluxu haemorrhoidum, vel ſanguine a nare dextro profuſo.

Aliter, ſi cauſa irritans pertinacius inhaeſerit, ſive febris impetus vehementior fuerit, nec medicina debitum attulit auxilium, res ad ſuppurationem venit, unde vaſa aperta materiam, qua antea tumeſcerent, ſub nova puris forma deponunt. Magis in aliam opinionem inclinant multi autores,

perſua-

perſuadentque ſibi pus non ſtatim ſecretum effluere, at potius a ſero effuſo, et intra ulcus ſtagnante, tenuioribus partibus difflatis vel abſorptis, deponi.

Ex horum experimentis patet, a ſero multo quod deſidit, parva mole, nec calore modico, nec brevi temporis ſpatio, ſeparari; Pus cito, et tanta interdum copia, a largis vel multis ſimul ulceribus, erumpit, quantam vix totum ſanguinis ſerum potuiſſet ſuppeditare.

Pus inflammationis uſque progenies eſt, nec a ſero alicubi intra corpus ſtagnante, in calore humano conflari videtur. Vulnus idem monſtrat ex quo recente primo exit ſanguis: Dein tenuius hoc ſerum varie craſſum et coloratum ad tres dies interdum effluit; at hinc pus manifeſto non fit, neque, donec inflammatio ſupervenerit, cum dolore, tumore, et rubore, unquam exit humor iſte craſſior, albidior, glutinoſiorque, et ſanguine et ſero.

Pro diverſa ulceris conditione, ora materiam fundentia diverſam effundunt, ſaniem,

em, ichorem, ſordes, &c. quae omnes in pus genuinum externis medicamentis cito nonnunquam revocantur. Suppuratio in glandulis facta plerumque taedioſa eſt et periculi plena, mala materies exit; quod in jecore etiam obtinet, ni pars tantum exterior abſceſſerit; *Hip. aph.* § 7. 45.

Si intra tempus ſolitum morbus ad ſolutionem parum ſpectat, ſcire licet inſtare ſuppurationem. Primo partis tenſio paullulum remittitur, dolor ab acuto gravior fit et pulſans, horrores vagi ſine certo ordine ingruunt. Facto pure, dolor et febris impetus ſedatur; gravitatem ejus partis ſentit aeger, et, ſi in latus ſanum decubuit, onerari id ex pondere aliquo videtur. Moxque febricula urgetur veſpertina, et longe fit imbecillior, id quod ex pulſu parvo, frequente, languido, crebraque animi defectione, cognoſcitur. Quod, ſi ne rupta quidem vomica, vel pure extrinſecus emiſſo, febris quievit, aut quamvis quieverit, tamen repetit: Item ſi ſitis eſt, ſi cibi faſtidium, ſi venter liquidus, periculum certum inſtat.

Puris

Puris in jecinore ſedes non eadem eſt: Ea vero ſuppuratio maxime tolerabilis, quae in exteriorem partem fertur et acuitur: Et, cum materiae exitus arte interdum dandus eſt, curare oportet ne pro abſceſſu fel tumens pungatur, in quem errorem graviſſimum nonnulli inciderunt. Tandem ſolers PETIT utriuſque tumoris naturam detexit, quomodo alter ab altero dignoſcatur oſtendit.

Ubi fel tumet, nec dolor acutus, nec illa pulſatio ſequitur. Horror et ſudores haud ſimiliter ingruunt. Color etiam eum morbum detegit, maxime oculorum, in quibus, quod album eſſe debet, fit luteum. Tumor aequalis et circumſcriptus eſt, infraque coſtas nothas, ſub recto muſculo, locum tenet, nec ut abſceſſus media ſui parte fluctuat. Quin et abſceſſus inaequalis eſt, durus, et incertam ſedem obtinet; ſupraque cutis fere oedema oritur.

Poſt inflammationem acutam et ſuppurationis factae ſigna, abſceſſum deprendere in promptu erit. In longiore autem morbo, ubi ſuppuratio in jecinore lente fit, do-

lorque modo finitur, modo intenditur, ubi praecordia dura ſunt et tument, res magis in dubio ponitur. Siquis adhuc haeret incertus, neceſſaria vero opera ſcalpelli eſt, cautius agat, cutim primo et muſculos incidat, donec ad tunicam ipſam pervenerit. Deinde, ut res poſtulat, vitetur fel, ſive pus aperiatur.

Suppuratio, cava in parte facta, plus periculi habet: Vel febris hectica aegrum cito opprimit; vel materia ſtagnans et acris totum hepar lente conſumit; interdum in abdominis effuſa cavum exedit inteſtina, rectum praeſertim, cum gravitate ſua, in ſacculum a peritonaeo factum, inter rectum et veſicam decidat. Plerumque autem per ventriculum aut inteſtina rectam ſibi viam patefacit, alvo demum vomituve eruptura, cum partes proximae a praegreſſa inflammatione hepati undique adhaeſerint. Interdum per ductus biliarios, quod tutiſſimum, in duodenum emittitur. Nec deſunt exempla ubi vomica ſepto medio inhaeſit, et pus inde intra pulmones, tuſſi evocandum,

dum, penetravit. Rem nonnulli in dubium vocant, et pus in pulmone factum eſſe ab inflammatione illic ſimul orta potius credunt, quod ita aliquando eveniſſe non negandum eſt; ſic haepatitis etiam ſputo flavo, ut pneumonia ſolet, nonnunquam ſolvitur. Ab autoribus tamen ſatis patet, cadaverum ſectiones hoc loco factae monſtrant, viam in quibuſdam per diaphragma et pulmonem erodi, qua pus vel in thoracis cavitatem, vel in bronchia, effunditur, ea interdum copia, ut miſerum ſtrangulet, mortemque ſubitam inferat.

Si morbus vehemens urget, fieri poteſt ut in gangraenam vel ſphacelum deſinat. Perraro autem eo pergit haec inflammatio ut ſic lethalis fiat. Materiam poſtea effuſam degenerare poſſe, et pro putrido eſſe fermento, ſcriptores plerique voluerunt.

Chronica inflammatio, quamvis minore tumultu, ad eoſdem exitus vergit; quin et eaſdem etiam cauſas agnoſcit: Aliae adhuc memorari poſſunt, quae internum jecur laedunt, et ſanguinem in vena portarum evidentius

dentius accumulant. Cerebrum a fracto cranio laeſum primo enumerare licet, quo caſu jecur in mirum conſenſum trahitur, et bilis ſemper evomitur. Dolor vel gravitatis ſenſus et tumor quidam hypochondriis plerumque ſubeſt: Hinc autem largos intus abſceſſus fieri et icterum multi mirati ſunt, cum nulla febris acuta praeceſſiſſet.

A febre intermittente vel remittente, ubi extremae partes undique conſtringuntur, ſanguis magis ad interiores fertur, et venam portarum praecipue replet, hanc inflammationem, cum dolore quodam, et dextri hypochondrii tenſione, oriri notiſſimum eſt: Sequitur ſaepe abſceſſus, ſchirrus, icterus.

Idem, ob haemorrhoidas ſuppreſſas, interdum uſu venit, in malo etiam hypochondriaco, cujus originem a ſanguine intra abdomen congeſto ducimus.

Hanc potius inflammationis ſpeciem ſubſequi videtur ſchirrus jecinoris; quando ſanguine turgeſcat illud viſcus, effundatque in vaſorum interſtitia materiam, quae poſtea organizatae ſpeciem induit, et molem ejus auget.

auget. Talis in caeteris inflammationibus effuſa materies fundamentum praebet, quo creſcat nova caro, et ſaepe circa hepar praeſto fuit in iis corporibus, ubi ſchirrum, hydrope etiam conjunctum, ſectores invenerunt.

Neſcio an ad inflammationem quandam referrem ſimile fere jecinoris vitium, cum ex venis, ſanguine praeter modum diſtentis, tumeſcat.

Aliae corporis partes, lenta vi diſtractae, mole ſemper et pondere creſcunt. Veſicae, ob retentam urinam tumenti, nova materies apponitur, et tunicae multo craſſiores fiunt. In rachitide etiam, ſtruma, caeteriſque cachexiis, ſanguis a cauſis parum notis magna copia in jecur defertur, cui novum, a tali diſtenſione accedit, at morboſum incrementum. Immo, in tantam magnitudinem cum ſola anxietate et gravitatis ſenſu interdum excreſcit, ut libras 30 vel 40 pendeat, et totum abdomen repleat.

Neque huc referenda ſunt tubercula illa quae in hepate nonnunquam oriuntur,

aeque

aeque ac in pulmonibus, mulierumque mammis, et a malo corporis habitu pendere videntur, quo ex levi injuria harum partium vaſa ad novam actionem excitantur, et alienae materiae nodos quoſdam generant, vel carneae, vel carne durioris, cretaceae, et fere oſſeae. Haec poſtea, turbato ſanguinis circuitu, cauſam dant inflammationi, obſcurae quidem, ſi internam ſedem habent; at, ſi exteriorem partem occupant, ſaepe acutiſſimae.

CAP. III.

Expeditis jam cauſis et vario morbi eventu, reſtat denique dicendum quomodo ad finem perducendus eſt citum et tutiſſimum.

Primo igitur, ad febris impetum minuendum, ſanguinem mittere optimum eſt; quod remedium, antiquitati ultimae non ignotum, per omne dein ſeculum, in omni fere

ſere inflammationis genere, auxilium extitit praeſentiſſimum.

Parum intereſſe videtur (quamvis in his antiqui multum poſuerunt) quae aetas ſit, quod in corpore intus geratur, vel quo morbi die ſanguis ducatur. Prudentis autem medici eſt non annos numerare, nec conceptionem ſolam videre, ſed potius quid vires ferant aeſtimare, quid morbus deſideret.

Mitti vero is debet e dextro brachio, pleno flumine, nec modica copia; nec vice ſimplici, ſi febris vehemens eſt. Plerique enim alteram facilius quam primam miſſionem ferunt.

Raro quidem hac perſtare curatione eouſque oportet, ac in lateris dolore, cum non tam praeceps periculum inſtet, nec totum corpus aeque perturbetur. Omiſſa vero tempeſtiva ſanguinis miſſione, timor eſt ne lente fiat interna ſuppuratio, vel ſuboriatur poſtea ſchirrus, aut horrenda mala chronica, quae aegrum miſere abſumunt, curationem vix unquam admittunt.

Si

Si ex vena ſanguinem mitti vires non patiuntur, et dolor levari debet, praeſtat hypochondrio cucurbitulas admovere, quae ſanguinis profuſionem a parte laeſa avertant, quam exhauriri ad confirmandam valetudinem praecipue confert.

Vel, ubi febris quievit, ſtatim epiſpaſticum ſuperimponere utile eſt, quod ſimiliter materiam ex parte demit, et aliud praeterea opus agit, ſpaſmum internum ſolvendo, cujus rationem parum novimus, an vi fiat propria, an lege quadam mira naturae, quam interpres Hippocrates tradidit (aph. 46 § 2.) Idem efficit eryſipelas circa hypochondria obortum.

De eo autem, quomodo in corpus agat, poſthabita quaeſtione, ſatis conſtat, medicinam iſtam a doctiſſimorum virorum experientia comprobari.

Nec eſt omnino ut timeamus nimiam ejus irritationem, utpote cito evanidam, et praeſertim cum in primum mali fontem et originem agat, et partem in integrum reſtituat. Sic alias ſaepe inflammationes ſecat, et hepaticam certo levat, vix tam integre tollit,

tollit, quin alia medicamenta ad curationem perficiendam poſtulentur.

Fomenta etiam calida, quantum epiſpaſticis vel aliis auxiliis non interveniant, multum conferunt ad digerendum id quod hypochondrium intus onerat. Pari ratione a lotionibus, mediocriter calentibus, hepar juvatur.

Alvum ducentia, in omni inflammatione utilia, hic maxime ad vim febris compeſcendam ſemper profuerunt. Materiam ex propinquo derivant, ab arteriis nempe meſentericis et caeliacis, quae ſanguinem ad hepar mittunt; cujus curſu impedito plenae tument. Cichorei, taraxaci, intybae ſuccos, multis antiqui laudibus efferunt, utpote qui corpus refrigerent, obſtructa aperiant, atram bilem ſolvant. Recentior obſervatio tantam utilitatem non agnoſcit; plantaeque hae ſunt amari imprimis ſucci et acris. Remedia adſunt potiora tamarindorum fructus, et ſales neutri, praeſertim tartarus vitriolatus et ſolubilis, cremor tartari, &c. qui omnes jecori amiciſſimi materiam im-

pactam optime abſtrahunt. Chronicae ergo inflammationis curatio fere tota in his conſiſtere videtur. Tamen, ne hic forſan a ſanguinis miſſione ſemper abſtinendum. Sanguis enim miſſus, ut mihi ſemel videre contigit, aegrum ab imminente morte eripuit, cum pulſus debilis et intermittens multo diverſum fore eventum ſuaſiſſet.

Inierunt plerique alterum conſilium, interponantque purgantibus ea quae febris regreſſum praecavere, et motus enormes componere poſſint. Potiones dant ad id efficaces, puram aquam limonum ſucco miſtam, vel decoctum hordei cum melle et nitro. Utile eſt julapium ſalinum, cui tartari emetici aliquantum adjicere licet. His cutis arida et conſtricta fere madeſcit, ſanguinis circulatio magis aequabilis et temperata fit.

Plenum provocare ſudorem quibuſdam utile viſum eſt; ad exteriores enim partes ſi materia revocatur, internae ſimul levantur. A camphora cum C. cervi ſpiritu libere aſſumptis, ut ſudore totus difflueret, aegrum

aegrum languentem erigi, ſolvi cito morbum novi.

Incertioris uſus emetica ſunt. Internas inflammationes nuper quidam ſolo vomitu praecidere, et fauſto, ut videtur, ſucceſſu, tentarunt, nec in lateris dolore acerbiſſimo abſtinuerunt. Alii in jecinoris morbo vomitum tanquam inutilem et periculoſum coarguunt, quod jecur nimium agitet et exaſperet. Hoc tamen modo Hippocrates, multis ante ſeculis, acutas jecinoris inflammationes curavit. "Si ſimul ſtrangulatio "urget, vomere cogendus eſt. Dein veſti"mentis obtegens, fac ut ingens prorumpat "ſudor. Et ſiquid bilis vel petuitae evo"muerit, idem poſt horas quatuor repe"tere oportet; profuturum enim eſt."

Conſtat praeterea, dolorem et tumorem hepatis, cum incipiente ſchirro, a vomitu repetito interdum tolli poſſe.

In calidis regionibus, ubi morbus vehementiſſimus; et inflammatio ſemel orta, per totum hepar cito fertur, aliam inſtituerunt medici curationem. Primo, ut tradit Lind

ſanguinis

ſanguinis miſſone, febris impetum compeſcunt; dejectionem poſtea medicamentis moliuntur, vel alvum lotionibus ducunt; et tandem ad mercurium ſe conferunt, remedium certiſſimum, quo lenis ſalivae fluxus ad dies 15 vel 20 movetur.

Partes infirmis proximas ſedulo inungunt; calomelas vel pill. mercuriales ſimul exhibent. Sic ſuppuratio praecavetur, ex qua ſubita mors fere opprimit. Materia enim cito putreſcit, totum jecur favi inſtar tumet, et corrumpitur.

Apud nos etiam, poſt acutum morbum, quando dolor cum tumore et febricula ſolum remanebant, idem remedium maxime profeciſſe compertum habemus.

Curioſa de aegri diaeta et aliis externis obſervatio vix neceſſaria eſt, nempe, ut cibus et potus ex leviſſima materia dentur; ut in amplo conclavi teneatur, quo multum et purum aërem trahere poſſit, ut ne multis veſtimentis ſtraguletur; ut omnis vehementior motus et corporis et animi vitetur. Si rectam rationem vel naturam ducem ſequimur,

quimur, quae aegros plerumque ſibi convenientia expetere docet, aliquid gravius errandi non eſt locus.

Magna cura cavendum eſt, ne quid maneat morboſi, cum multa mala chronica a neglecta, vel non integre curata, haepatitide originem ducant.

Ergo, ubi aliquis convaluit, purgatio bis terve adhibenda eſt, fricationibus utendum in extremis partibus; et, ſi jecur imbecillum fuerit, bene ſe exerceat, vel corpus medicamentis et balneo confirmet. In primis autem, ſubitas caloris et frigoris viciſſitudines evitare oportet.

F I N I S.